

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 22 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ก : 11) ที่ยังมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้าน ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขอันก่อให้เกิดกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาเด็กให้มีความรู้ คุณลักษณะสำคัญ คือ มีความสุข มีทักษะชีวิต และได้รับการพัฒนาความสามารถเด่นที่มีอยู่เต็มศักยภาพ ตลอดจนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ สังคมทุกสังคมไม่ว่าประชากรมากหรือน้อยต้องการสมาชิกในสังคมที่มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ อ่อนน้อมต่อกัน ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 100) ในการจัดการศึกษาของชาติ ได้จัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องด้วยการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 99)

สาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม ตุนทรัพยากร ความมีคุณค่ามุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะพัฒนากระบวนการรับรู้ทางศิลปะการเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง ตลอดจนเห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะและสิ่งรอบตัว พัฒนาเจตคติ สมาริ

รสนิยมส่วนตัว มีทักษะกระบวนการ วิธีการแสดงออก การคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม (กรมวิชาการ. 2544 ข : 2) “ทัศนศิลป์” หมายถึง ผลงานศิลปะที่สามารถรับรู้ด้วยตาหรือการมองเห็น ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมและภาพพิมพ์ เป็นต้น อันเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากการแสดงออกถึงความงาม ความสะเทือนใจ และความคิดที่มีระเบียบแบบแผน ตลอดจนได้รับการสืบทอดมาตั้งแต่อดีต ถ่ายทอดจากชนชั้นหนึ่งสู่ชนอีกชนชั้นหนึ่ง โดยช่างของแต่ละยุคสมัยได้พยายามพัฒนากระบวนการวิธีรูปแบบให้มีศิลปะลักษณะสอดคล้องไปตามสภาพสังคมและวัฒนธรรม ในช่วงนั้น (สังคม ทองมี และคณะ. 2548 : 7) การสอนเรื่อง “ความรู้พื้นฐานด้านทัศนศิลป์” จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจถึงลักษณะและวิธีการสื่อความหมายทางศิลปะในรูปแบบต่างๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์และมีทักษะก่อให้เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของงานศิลปะ ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาศิลปะยังประสบปัญหาอยู่หลายด้าน จากการศึกษาพบว่าครูส่วนมากขาดความรู้ความเข้าใจ เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อใหม่ๆ ที่หลากหลายมาใช้ประกอบการเรียนการสอนนอกจากนั้นยังพบว่าครูมีชั่วโมงการสอนมีมากเกินไปจนไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าวิธีการสอนและผลิตสื่อใหม่ๆ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรไม่เข้าใจวิธีการสอนแบบต่างๆ ครูยังยึดติดกับการสอนเดิมคือแบบบรรยาย ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย (บรรจง บุญการี. 2537 : 43)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในด้านการสอนรายวิชาศิลปะที่โรงเรียน โนนสูงพิทยาคม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าผลสัมฤทธิ์สาระทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2552 และค่าเฉลี่ยร้อยละ 58.10 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และเมื่อสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนพบว่า นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดทักษะด้านการอ่านทักษะด้านปฏิบัติ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผลการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง (โรงเรียน โนนสูงพิทยาคม. 2552 : ไม่มีหน้า) การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง และผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองครูจึงต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนมาเป็นผู้จัดการ หรือผู้ที่มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

(วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2545 : 31) การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญกับสื่อการสอนมากขึ้น เพราะสื่อการสอนคือตัวกลางที่จะช่วยให้นำความรู้จากการสอนหรือแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและมีความสุข ดังนั้นครูควรเลือกวิธีการสอนและสื่อการสอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน ปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

ปัจจุบันนวัตกรรมประกอบการเรียนการสอนนับวันจะมีบทบาทในการศึกษาเพิ่มมากขึ้นเทคโนโลยีได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิต ทั้งในด้านความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์มากขึ้นมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและระบบการทำงานทุกระดับทั้งในวงการธุรกิจ การพาณิชย์ และการศึกษากิจการกรมการเรียนรู้โดยหนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อีกแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความหมาย อันเกิดจากความสงสัยหรือความสนใจของตนเอง เป็นกระบวนการแสวงหาคำตอบจากการลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนได้สร้างความหมาย กำหนดกรอบความรู้ รวมทั้งวิธีคิด แก้ปัญหาและการค้นพบสรุปคำตอบด้วยตนเอง จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนสาระทัศนศิลป์จึงสนใจที่จะวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะด้านการคิดทักษะด้านปฏิบัติ ทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่องความรู้พื้นฐานสาระทัศนศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองการจัดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจ ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง เป็นการค้นพบและสรุปคำตอบด้วยตนเอง กับการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ใช้หนังสือของกระทรวงศึกษาธิการหรือโรงเรียนจัดให้

จากเหตุผลต่างๆที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนสาระทัศนศิลป์จึงสนใจพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาการเรียนและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความรู้ด้านทัศนศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโนนสูงพิทยาคม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนด้านการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนสามารถนำวิธีการสอนดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้กับวิธีการเรียนรู้ในแบบต่างๆได้และเป็นแหล่งสำหรับศึกษาเพิ่มเติมสำหรับผู้เรียนมีความสนใจสาระทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่น ๆ และกลุ่มสาระอื่น ๆ ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับใด
2. นักเรียนที่เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระทัศนศิลป์ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม สาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาค้นคว้าประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม สาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม สาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกับคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

โรงเรียน โนนสูงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 2
ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 65 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2553 โรงเรียน โนนสูงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 34
คน ได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างง่ายด้วยการจับสลากห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

3. ตัวแปรในการศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม
สาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

3.2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม

4. เนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่ กรอบเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้มาจากการ
วิเคราะห์สาระทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลักสูตรการศึกษายันพื้นฐาน พ.ศ. 2544
มาจัดทำเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม จำนวน 5 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 เรื่อง ยุคสมัยของศิลปะไทย

เล่มที่ 2 เรื่อง ส่วนประกอบของงานศิลปะ (ทัศนธาตุ)

เล่มที่ 3 เรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลป์

เล่มที่ 4 เรื่อง ทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน

เล่มที่ 5 เรื่อง คุณค่าและความสำคัญของงานทัศนศิลป์

5. วิธีการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบแผนแบบ One Group Pre-test Post-test Design

6. ระยะเวลาในการวิจัย ผู้วิจัยทำการศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553
ใช้เวลาทดลองจำนวน 20 ชั่วโมง ไม่รวมการสอนก่อนและหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น มีเนื้อหาสอดคล้องกับ
หลักสูตร นำมาประกอบการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน รู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วย
ตนเอง เกิดทักษะการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่าน ให้คิด สาระ ประโยชน์และเพิ่มผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน มีจำนวน

5 เล่ม คั้งนี้

- เล่มที่ 1 เรื่อง ยุคสมัยของศิลปะไทย
- เล่มที่ 2 เรื่อง ส่วนประกอบของงานศิลปะ (ทัศนธาตุ)
- เล่มที่ 3 เรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลป์
- เล่มที่ 4 เรื่อง ทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน
- เล่มที่ 5 เรื่อง คุณค่าและความสำคัญของงานทัศนศิลป์

การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง การจัดทำและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำหนังสือ การทดลองใช้ และการปรับปรุงแก้ไขจนได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความถูกต้องสมบูรณ์พร้อมที่จะนำมาใช้พัฒนาผู้เรียน กลุ่มเป้าหมาย

ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง ผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม สาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 เล่ม จนนักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเมื่อประเมินผลแล้วนักเรียนสามารถทำคะแนนเฉลี่ยได้ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อย ระหว่างเรียนทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม ทั้ง 5 เล่ม รวมกันได้คะแนน ร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ได้ร้อยละ 80

ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าแสดงความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยคิดจากคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภายหลังจากการเรียนรู้ด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม สาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จากการทำแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 ซึ่งวัดโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
จำนวน 10 ข้อ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูได้อ่านหนังสือเพิ่มเติม สารทัศน์ศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพ เป็นการแก้ปัญหาการขาดสื่อ นวัตกรรม สำหรับใช้ใน
การประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารทัศน์ศิลป์สูงขึ้นจากการอ่านหนังสือเพิ่มเติม
3. นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสนุกสนานจากหนังสืออ่านหนังสือเพิ่มเติมสารทัศน์ศิลป์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
4. นักเรียน เรียนรู้ด้วยความสนุกสนานจากหนังสืออ่านเพิ่มเติม สารทัศน์ศิลป์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ